

Vlaanderen
is werk

Het Vlaams doelgroepenbeleid Jaarrapport 2019

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Het Vlaams doelgroepenbeleid.....	4
2.1	Het doelgroepenbeleid in 2019	4
2.2	2016-2020: Vlaamse hervormingen	6
2.3	De impact van het doelgroepenbeleid	7
3	Omgevingsanalyse	8
4	De cijfers van 2019	9
4.1	Voltijdsequivalent	9
4.2	Personen	9
4.3	Toegewezen bedragen	10
4.4	Gemiddeld bedrag per persoon	10
4.5	Persoonskenmerken	11
4.6	Sectoraal	12
5	Jaarlijkse evolutie 2017-2019.....	15
6	Bronnen	17

1 INLEIDING

De Vlaamse Regering wil meer mensen aan het werk.¹ Daarbij richt het Vlaams beleid zich zowel op het aanbod van arbeid als op de vraagzijde. Het doelgroepenbeleid is een belangrijk instrument om de aanwerving en tewerkstelling van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt aantrekkelijker te maken. Sinds de zesde staatshervorming in 2014 is Vlaanderen bevoegd voor het doelgroepenbeleid. Concreet werden de bijdrageverminderingen voor werknemers met bepaalde persoonskenmerken, zoals leeftijd, opleidingsniveau of werkloosheidsduur overgeheveld naar het Vlaams niveau.

Twee jaar nadat het doelgroepenbeleid een Vlaamse bevoegdheid werd, trad op 1 juli 2016 het Vlaamse doelgroepenbeleid in werking. Het doelgroepenbeleid werd hierbij inhoudelijk en administratief vereenvoudigd. De Vlaamse regering koos om de tewerkstelling van drie doelgroepen te ondersteunen: laag- en middengeschoolde jongeren, oudere werknemers en ten slotte personen met een arbeidshandicap. Ook na 2016 onderging het Vlaams doelgroepenbeleid wijzigingen. De hervormingen sinds 2016 worden in dit rapport besproken.

Na een korte omgevingsanalyse², bespreekt dit rapport per doelgroep hoeveel personen in 2019 met een doelgroepvermindering werden tewerkgesteld, welk bedrag besteed werd, en meer. Ook illustreren de cijfers per paritair comité in welke mate de doelgroepverminderingen de tewerkstelling van Vlaamse jongeren, ouderen en personen met arbeidshandicap ondersteunen in bepaalde sectoren.

Ten slotte werpt dit rapport een blik achteruit: het bespreekt in welke mate doelgroepverminderingen de tewerkstelling in Vlaanderen ondersteunde, en welke evoluties zich daarin voltrokken in de periode 2017-2019.

¹ Zie Beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024 (2019).

² Voor een uitgebreide omgevingsanalyse, zie *Tendrapport 2020. Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt* door De Smet et al. (2020).

2 HET VLAAMS DOELGROEPENBELEID

2.1 HET DOELGROEPENBELEID IN 2019

Het Vlaamse doelgroepenbeleid richt zich tot drie doelgroepen: laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren, oudere werknemers en personen met een arbeidshandicap.³ De aanwerving en tewerkstelling van jongere en oudere werknemers wordt ondersteund met een vermindering op de RSZ-bijdrage van de werkgever. Voor werknemers met een arbeidshandicap, worden werkgevers ondersteund met de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP); dit is een loonpremie. Hoe de VOP besteed wordt, wordt beslist door de werkgever in overleg met de werknemer in kwestie. Omdat de doelgroepverminderingen voor jongeren en ouderen een RSZ-vermindering zijn, moeten werknemers werken in het Vlaams Gewest. De VOP wordt toegekend op basis van woonplaats.

In 2019 behoorden tot de doelgroep jongeren laag- en middengeschoolde jongeren, leerlingen in een alternerende opleiding, en deeltijds werkende leerlingen uit het beroepsonderwijs. Jongeren die aan de slag gingen in de privésector, de socialprofitsector of bij de overheid met een referentekwartaalloon⁴ van 7.500 euro (eerste 4 kwartalen) of 8.100 euro (het 5e t.e.m. 8e kwartaal) kwamen in aanmerking (Tabel 1). Voor aanwervingen van laaggeschoolde werknemers onder die loongrens hadden werkgevers recht op een volledige vrijstelling van RSZ-werkgeversbijdragen voor maximaal 8 kwartalen.⁵ De werkgevers die een middengeschoolde jongere tewerkstelden, ontvingen in het doelgroepenbeleid van 2019 1.000 euro RSZ-vermindering per kwartaal, ook voor een periode van maximaal 8 kwartalen. Op 1 januari 2020 werd de doelgroepvermindering voor middengeschoolde jongeren afgeschaft, en een overgangsmaatregel trad in. Dit jaarrapport bespreekt 2019, dus deze hervorming valt niet in het bestek van dit rapport.

In de tweede doelgroep, oudere werknemers, worden zowel recent aangeworven werkzoekenden als zittende werknemers ondersteund. In 2019 konden werkgevers in de privésector voor werknemers van 55 jaar of ouder aanspraak maken op een doelgroepvermindering. 55+'ers mochten niet meer dan 13.945 verdienen bij voltijdse prestaties in de eerste 3 kwartalen van elk jaar, en niet meer dan 18.545 euro tijdens het 4e kwartaal (Tabel 1). In de uitzendsector wordt de eindejaarspremie in het eerste kwartaal uitbetaald, daarom ligt de loongrens in deze sector tijdens het eerste kwartaal op 18.545 euro, en tijdens het tweede tot vierde kwartaal op 13.945 euro. Bij aanwerving van een niet-werkende werkzoekende 55-plusser in de privésector werden werkgevers gedurende maximaal 8 kwartalen volledig vrijgesteld van de werkgeversbijdrage aan de RSZ. Voor zittende werknemers was de vermindering kleiner: deze bedroeg tot 600 euro per kwartaal voor werknemers tussen de 55 en 60, en 1500 euro voor 60+'ers. De leeftijdsgrens voor de doelgroepvermindering bij oudere werknemers werd op 1 januari 2020 opgetrokken naar 58 jaar. Net zoals de afschaffing van de doelgroepvermindering voor middengeschoolden, wordt deze wijziging niet besproken in dit rapport.

Ten derde wordt ook de aanwerving en tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap financieel gesteund met de VOP. Een verschil met de andere doelgroepverminderingen is dat de VOP aan zowel werknemers als zelfstandigen met een arbeidshandicap kan uitbetaald worden. Daarnaast kan de VOP voor bepaalde maar ook onbepaalde duur toegekend worden. De VOP van bepaalde duur geeft

³ In de sociale inschakelingseconomie (SINE) kunnen werkgevers een RSZ-vermindering en loonkostentoeelage ontvangen bij de aanwerving van een langdurig werkloze of moeilijk te plaatsen persoon. De bevoegdheid hiervoor werd bij de staatsvorming toegewezen aan Sociale Economie en valt buiten de scope van dit rapport.

⁴ Het referentekwartaalloon is het brutoloon tijdens een kwartaal van voltijds en ononderbroken werken. Bron: DWSE, op <https://www.vlaanderen.be/doelgroepverminderingen>.

⁵ Deze maximumbedragen worden uitbetaald als de werknemer in kwestie 80% of meer werkt. Indien de prestaties minder dan 80% zijn, wordt het bedrag van de doelgroepvermindering geproorateerd. Dit geldt ook bij de doelgroepvermindering voor 55-plussers.

zelfstandigen of werkgevers recht op een premie van 2 jaar, die tot 5 jaar verlengd kan worden. Ook kan de besteding van de VOP beslist worden door de werkgever in overleg met de persoon met arbeidshandicap. Verder is, zoals eerder vermeld, de VOP een loonpremie. Deze bedraagt een aandeel van het geplafonneerd referstekwartaalloon, degressief over de looptijd van de VOP (zie Tabel 1). Dit refersteloon is geplafonneerd met het dubbele van het kwartaalequivalent van het GGMI. Voor een werknemer zonder anciënniteit bedroeg het Gemiddeld Gewaarborgd Minimummaandinkomen in 2019 1.593,81 euro.

Tabel 1. Overzicht van het doelgroepenbeleid in 2019. Bron: DWSE en Desiere, Cabus, en Cockx (2020).

Doelgroep		Criteria	Bedrag vermindering ⁶	
Jongeren (<25)	Laaggeschoold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geen studiegetuigschrift 6^e leerjaar secundair onderwijs, of geen diploma secundair onderwijs 2. Refertekwartaalloon onder 7.500 euro eerste 4 kwartalen tewerkstelling, en onder 8.100 euro tijdens de volgende 4 kwartalen 	Volledige vrijstelling van RSZ-bijdragen voor de werkgever, voor maximum 8 kwartalen	
	Middengeschoold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoogstens getuigschrift 6^e leerjaar secundair onderwijs, of diploma secundair onderwijs 2. Refertekwartaalloon onder 7.500 euro eerste 4 kwartalen tewerkstelling, en onder 8.100 euro tijdens de volgende 4 kwartalen 	1.000 euro per kwartaal, voor maximum 8 kwartalen	
Ouderen (55+)	Nieuwe aanwervingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Werknemer gaat aan de slag in privésector 2. Refertekwartaalloon van maximaal 13.945 euro tijdens eerste 3 kwartalen elk jaar en 18.545 euro tijdens vierde kwartaal elk jaar (uitzendsector: 18.545 euro in kwartaal 1 en 13.945 euro in kwartaal 2-4) 	Volledige vrijstelling van RSZ-bijdragen voor de werkgever, voor maximum 8 kwartalen	
		Zittende werknemers	<60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Werknemer is actief in privésector 2. Refertekwartaalloon van maximaal 13.945 euro tijdens eerste 3 kwartalen elk jaar, en 18.545 euro tijdens vierde kwartaal elk jaar (uitzendsector: 18.545 euro in
			≥60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Werknemer is actief in privésector 2. Refertekwartaalloon van maximaal 13.945 euro tijdens eerste 3 kwartalen elk jaar, en 18.545 euro tijdens vierde kwartaal elk jaar (uitzendsector: 18.545 euro in

⁶ Maximumbedrag wordt uitbetaald als de persoon met doelgroepvermindering 80% of meer werkt. Indien minder prestaties geleverd worden, wordt het bedrag geproratieerd.

			kwartaal 1 en 13.945 euro in kwartaal 2-4)	
Personen met arbeidshandicap	Werkgevers		1. Werknemer is actief in privésector, school, maatwerkbedrijf of lokaal bestuur	Bepaalde duur: 20% referteloon Onbepaalde duur: 40% van referteloon eerste 5 kwartalen, bij kwartaal 6-9 30% van het referteloon, en daarna 20% van het referteloon
	Zelfstandigen		1. Netto belastbaar inkomen op jaarbasis moet minimum 13.500 euro bedragen	Kwartaal 1-5: 40% van het kwartaalequivalent van het GMMI. Kwartaal 6-20: 20% van het GMMI op kwartaalniveau.

2.2 2016-2020: VLAAMSE HERVORMINGEN

Met de zesde staatshervorming, die effectief werd op 1 juli 2014⁷, werd het doelgroepenbeleid geregionaliseerd. Vanaf dat moment werd de Vlaamse Regering bevoegd voor een reeks bijdrageverminderingen voor de werkgever die afhangen van persoonlijke kenmerken van de werknemer, en de activering van uitkeringen (Groenboek zesde staatshervorming, 2013).⁸ Een overgangperiode ging van start voor de federale maatregelen die niet behouden bleven in het Vlaams doelgroepenbeleid, deze liep tot maximaal 31 december 2018. Het jaar 2019 is dus het eerste jaar met enkel Vlaamse doelgroepverminderingen.

Tussen 2016 en 2020 werd het Vlaams doelgroepenbeleid enkele malen gewijzigd. Het doelgroepenbeleid van 2019 (zie Tabel 1) was een versterking tegenover 2018.⁹ Waar in 2019 werkgevers van laaggeschoolde jongeren een volledige vrijstelling van RSZ-bijdragen kregen, was dat in 2018 1.150 euro per kwartaal. Ook werd de doelgroepvermindering voor werknemers boven de 55 versterkt op het vlak van de loongrens en het bedrag. Aanwervingen van werkzoekende 55-plussers gaven in 2018 de werkgever recht op een RSZ-bijdragevermindering van 1.150 euro per kwartaal (55-59 jaar) of 1.500 euro per kwartaal (60 jaar of ouder). Op 1 januari 2019 werd dit opgetrokken naar een volledige vrijstelling van RSZ-bijdragen. Ook werd het loonplafond verhoogd: 55-plussers mogen tot 13.945 euro per kwartaal verdienen tijdens de eerste 3 kwartalen elk jaar; voordien was dit 13.400 euro - het loonplafond dat bij de hervorming van 2019 werd vastgelegd. 13.400 euro zou, indien niet absoluut verankerd in 2016, geëvolueerd zijn tot 13.945 euro per kwartaal in 2019. Ook de loongrens voor het vierde kwartaal (kwartaal 1 in de uitzendarbeid) verhoogde naar 18.545 euro per kwartaal. De loongrens in het vierde kwartaal is hoger dan in de overige kwartalen, om te verhinderen dat een deel werknemers uit de boot valt door een eindejaarspremie. Ten

⁷ Vanaf 1 januari 2015 werd Vlaanderen financieel verantwoordelijk voor de maatregelen.

⁸ Zie *Deel 4. Arbeidsmarktbeleid*, blz.37-59.

⁹ Na 2016 werd het doelgroepenbeleid ook aangepast zodat werkgevers van oudere werknemers enkel aanspraak kunnen maken op een doelgroepvermindering voor de effectief geleverde prestaties.

slotte werd het maximumbedrag van de doelgroepvermindering voor zittende 60-plussers verhoogd van 1.150 euro per kwartaal naar 1.500 euro per kwartaal.

De VOP wijzigde ook op 1 januari 2019. De inkomensgrenzen voor zelfstandigen werden verlaagd. Ook kunnen zelfstandigen en werknemers sinds januari 2019 een VOP van bepaalde duur ontvangen. Voordien hadden enkel personen met een arbeidshandicap zonder progressie recht op een VOP.

Op 1 januari 2020 werd de doelgroepvermindering voor middengeschoolde jongeren afgeschaft en werd de leeftijdsgrens voor de doelgroepverminderingen voor oudere werknemers opgetrokken van 55 naar 58 jaar. Een overgangsmaatregel werd van kracht, waarbij werknemers tussen de 55 en 58 die reeds een doelgroepvermindering hadden, deze blijven ontvangen. Aangezien dit rapport de cijfers voor 2019 bespreekt, spelen deze hervormingen geen rol in wat volgt.

2.3 DE IMPACT VAN HET DOELGROEPENBELEID

In het kader van het VIONA-programma onderzochten Desiere, Cabus en Cockx (2020) de effectiviteit van het Vlaams doelgroepenbeleid. Met data tussen januari 2012 en februari 2019 werd specifiek de impact van de doelgroepverminderingen op de uitstroom naar werk van de doelgroepen onder de loep genomen.

Voor de laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren wordt geen significante impact gevonden van het doelgroepenbeleid op de uitstroom naar werk.¹⁰ Deze twee groepen doen het echter niet even goed op de arbeidsmarkt, en bijgevolg formuleren de onderzoekers verschillende aanbevelingen voor laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren, ondanks een gelijkaardige effectiviteit van doelgroepverminderingen. Middengeschoolde jongeren hebben een sterkere positie op de arbeidsmarkt, en Desiere et al. (2020) onderschrijven de afschaffing van de doelgroepvermindering voor middengeschoolde jongeren. Voor laaggeschoolde jongeren anderzijds, worden de bevindingen genuanceerd. Laaggeschoolde jongeren bekleden een kwetsbare positie op de Vlaamse arbeidsmarkt. Met dit in het achterhoofd raden Desiere et al. (2020) bijkomend onderzoek aan naar *waarom* de RSZ-vermindering geen significant effect heeft. Uit het onderzoek blijkt immers dat bij laaggeschoolde jongeren met een doelgroepvermindering de kans om gedurende 12 maand elke maand bij dezelfde werkgever aan de slag te zijn, slechts 40% is. De afschaffing van de laaggeschoolde doelgroepvermindering wordt niet aangeraden; meer onderzoek is nodig naar de mechanismen aan het werk bij laaggeschoolde jongeren op de arbeidsmarkt.

Een evaluatie van de effectiviteit van doelgroepverminderingen voor 55-plussers werd verhinderd door andere hervormingen. Wat wel duidelijk is uit beschrijvende statistieken, is dat de arbeidsmarktpositie van 55-plussers kwetsbaar is, en hun tewerkstelling met doelgroepvermindering weinig duurzaam is. Slechts 20% van de aangeworven niet-werkende werkzoekenden boven de 55 met doelgroepvermindering blijft gedurende 8 kwartalen aan het werk bij dezelfde werkgever (Desiere et al. 2020).

Recht hebben op een VOP heeft een gunstige impact: de kans op uitstroom naar werk van werkzoekenden met een arbeidshandicap is significant hoger nadat ze het recht op een VOP verwerven. Een aantal kanttekeningen moeten wel gemaakt worden. Ook hier is de tewerkstelling weinig duurzaam, en de take-up van de VOP heeft groeimarge. Minder dan de helft van werkzoekenden met arbeidshandicap maakte werkelijk gebruik van de VOP tussen juli 2016 en december 2018 (Desiere et al. 2020). Ten laatste is het

¹⁰ Binnen de doelgroep jongeren wordt de categorie van leerlingen en personen in een alternerende opleiding niet onderzocht in de evaluatie van Desiere, Cabus en Cockx (2020) wegens beperkte schaalrootte.

effect van de VOP moeilijk te isoleren, aangezien deze premie opereert in samenspel met andere beleidsmaatregelen zoals begeleiding op de werkvloer.

Ten slotte heeft de afschaffing van de loonkostensubsidies voor langdurig werkzoekenden een negatieve impact van 1,5 procentpunt gehad op de uitstroom naar werk van deze groep. De onderzoekers bevelen aan dat een herinvoering van deze maatregel wordt overwogen, mits bijkomend onderzoek naar optimaal design.

3 OMGEVINGSANALYSE

In Tabel 2 wordt de werkzaamheid van verschillende leeftijdscategorieën weergegeven. De globale werkzaamheid van jongeren bevond zich in 2019 tussen de 30% en 40%, maar dat komt omdat een grote groep 15-24-jarigen student is (De Smet et al. 2020). Wanneer deze groep niet in rekening wordt genomen, stijgt de werkzaamheidsgraad naar 74% (Tabel 2), wat relatief weinig verschilt met de globale werkzaamheidsgraad in het Vlaams Gewest (78,6%). De werkzaamheid van 55-64-jarigen in 2019 is wel een stuk kleiner dan het gemiddelde bij de 20-64-jarigen. Ten slotte ligt de werkzaamheid van personen met een handicap of langdurige aandoening op 27,0% voor zij die in erge mate hinder ondervinden, op 63,6% voor zij die enige hinder ondervinden en op 74,7% voor personen met een handicap of langdurige aandoening die geen last ervaren (Statbel, Enquête naar de Arbeidskrachten).

Tabel 2. Werkzaamheid in het Vlaams Gewest in 2019. Bron: De Smet et al. (2020), Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) en Eurostat – LFS (Bewerking [Steunpunt Werk](#))

2019	Jongeren: 15-24 (exclusief studenten)	Ouderen: 55-64	Totaal: 20-64 (exclusief studenten)
Totaal	74,0%	54,9%	78,6%
Laaggeschoold	45,0%	36,9%	54,9%
Middengeschoold	79,0%	54,7%	78,6%
Hooggeschoold	85,3%	73,0%	89,3%

Duidelijke verschillen tekenen zich af wanneer de werkzaamheid wordt opgedeeld naar onderwijsniveau. De werkzaamheid van laaggeschoolde jongeren bedraagt in 2019 45%, waarmee de laaggeschoolde jongeren het een stuk minder goed doen dan hun middengeschoolde (79,0%) en hooggeschoolde leeftijdsgenoten (85,3%). De werkzaamheidsgraad van laaggeschoolde jongeren ligt ook op een lager peil dan dat van de laaggeschoolde 20-64-jarigen.

Mensen boven de 55 zijn globaal in minder grote getale aan het werk, maar langs opleidingsniveau tekenen zich ook verschillen af in de werkzaamheidsgraad. De werkzaamheidsgraad is bij hooggeschoolden ongeveer 15 procentpunt hoger dan bij middengeschoolden, en is bijna het dubbele van de werkzaamheidsgraad bij de laaggeschoolde 55-plussers.

Ook de uitstroom naar werk verschilt tussen de leeftijdsgroepen. De uitstroom van 55-plussers (2,9%) bedraagt minder dan een vijfde van de gemiddelde uitstroom bij jongeren onder de 25 (15,4%) (De Smet et al. 2020). Ook vergeleken met de 25-39-jarigen (12,9%) en de 40-54-jarigen (9,6%) stromen 55-plussers een stuk minder naar werk uit (De Smet et al., 2020). Opnieuw kunnen hier verschillen onderscheiden worden volgens opleidingsniveau: Tabel 3 geeft weer hoe laaggeschoolde jongeren maandelijks minder

uitstromen naar werk dan hun leeftijdsgenoten. Ook is bij de jongeren die uitstromen, het aandeel dat uitstroomt naar uitzendarbeid groter bij laaggeschoolde jongeren.

Tabel 3. Uitstroom naar werk van niet-werkende werkzoekenden in 2019. Bron: De Smet et al. (2020)

2019	15-24 jaar		15-64 jaar	
	Uitstroom naar werk	Waarvan uitzendarbeid	Uitstroom naar werk	Waarvan uitzendarbeid
Totaal	15,4%	43,5%	10,3%	44,2%
Laaggeschoold	8,9%	51,6%	7,6%	52,2%
Middengeschoold	20,0%	49,1%	12,0%	48,5%
Hooggeschoold	32,0%	20,9%	13,9%	26,7%

4 DE CIJFERS VAN 2019

4.1 VOLTIJDSEQUIVALENT

In het tweede kwartaal van 2019 waren bij de laaggeschoolde jongeren in Vlaanderen 10.928 voltijdsequivalenten (VTE) met een doelgroepvermindering aan de slag. De groep middengeschoolden met een doelgroepvermindering is bijna drie keer zo groot, 29.397,3. Het meeste doelgroepverminderingen wordt bij voorsprong toegekend aan de zittende 55-plussers: bij hen zijn er bijna 130.000 VTE aan de slag met een doelgroepvermindering in april-juni 2019.

Tabel 4. Aantal VTE met doelgroepvermindering in 2019. Bron: RSZ-gegevens¹¹

2019	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4
Laaggeschoolde jongeren	8.998,4	10.928,0	10.158,9	8.296,5
Middengeschoolde jongeren	26.528,2	29.397,3	27.340,4	18.935,1
Leerlingen	1.319,8	1.381,9	842,4	1916,7
Zittende 55+'ers	121.117,4	127.705,9	131.932,0	136.594,8
Aangeworven 55+'ers	3.882,3	4.325,0	4336,3	4.606,5

4.2 PERSONEN

Niet iedereen is voltijds aan de slag, en dat weerspiegelt zich in de verschillen tussen VTE en het aantal personen. Het aantal personen met een doelgroepvermindering stijgt in 2019 tussen januari en september. In het vierde kwartaal is het aantal personen aan de slag met een doelgroepvermindering lager in de categorie laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren. Dat is toe te schrijven aan het feit dat in het referentekwartaal ook de eindejaarspremie meegenomen wordt. Daardoor kunnen een aantal werknemers in het 4^e kwartaal een loon hebben boven de loongrens van hun doelgroepvermindering.

¹¹ Voor de VOP zijn geen gegevens over VTE beschikbaar.

Tabel 5. Aantal personen met doelgroepvermindering in 2019. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens¹²

2019	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4
Laaggeschoolde jongeren	14.017	16.623	16.430	13.699
Middengeschoolde jongeren	34.207	36.693	37.469	26.352
Leerlingen	1.768	1.697	1.827	2.648
Zittende 55+'ers	159.402	165.497	170.576	175.569
Aangeworven 55+'ers	5.787	6.317	6.466	6.737
VOP	12.475	12.592	12.580	12.945

4.3 TOEGEWEEZEN BEDRAGEN

De uitbetaalde bedragen voor zittende en aangeworven 55+'ers zitten in 2019 in stijgende lijn, abstractie makend van het 4^e kwartaal wegens de eerder vermelde eindejaarspremie. Globaal neemt het uitbetaalde bedrag aan doelgroepverminderingen toe tussen januari en december 2019, van ongeveer 164 miljoen euro in januari-maart 2019 naar 180 miljoen euro in oktober-december 2019.

Tabel 6. Uitbetaalde bedragen van doelgroepverminderingen in 2019. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

2019	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4
Laaggeschoolde jongeren	10.221.295	12.762.011	11.432.383	9.583.439
Middengeschoolde jongeren	24.818.449	27.248.892	25.617.737	18.152.632
Leerlingen	65.823	69.698	44.747	78.773
Zittende 55+'ers	100.640.136	106.601.434	109.598.482	119.012.252
Aangeworven 55+'ers	6.550.750	7.117.486	7.135.850	9.189.594
VOP	22.110.507	22.800.498	21.853.898	24.338.918

4.4 GEMIDDELD BEDRAG PER PERSOON

De werkgever van een middengeschoolde werknemer met doelgroepvermindering ontvangt gemiddeld tussen de 684 en 743 euro RSZ-vermindering in 2019. Dit is een stuk kleiner dan het maximumbedrag van 1.000 euro aan vermindering in de RSZ-werkgeversbijdragen. Dit valt deels toe te schrijven aan het aantal middengeschoolde jongeren dat deeltijds werkt. Anderzijds kunnen middengeschoolde jongeren slechts een deel van het kwartaal werken, wegens tijdelijke contracten, of schakelen ze bijvoorbeeld na de start van het kwartaal over van werkloosheid naar werk. Het aantal personen in de categorie van middengeschoolde jongeren is logischerwijze dan ook groter dan het aantal voltijdsequivalenten (zie resp. Tabel 5 en 4). Verder kan de toegewezen vermindering onder 1.000 euro liggen omdat de verschuldigde RSZ-bijdrage kleiner is dan 1.000 euro. Werkgevers kunnen netto geen RSZ-bijdragen ontvangen; wanneer de vermindering de verschuldigde werkgeversbijdragen aan de RSZ overtreft, wordt de bijdrage kwijtgescholden.

¹² Lokale en provinciale besturen, die gebruik kunnen maken van de doelgroepvermindering voor laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren, en leerlingen, rapporteerden t.e.m. 2019Q1 ren het aantal personen met doelgroepverminderingen niet aan de RSZ (DIBISS). Voor het aantal hoofden met doelgroepvermindering bij lokale en provinciale besturen in 2019Q1 gebruikt dit rapport operationele data van DWSE. Verschillen met data die RSZ publiceert kunnen hieraan toegeschreven worden.

Ten slotte ligt de gemiddelde doelgroepvermindering bij leerlingen opmerkelijk laag. Dit komt omdat werkgevers van leerlingen reeds een speciaal RSZ-tarief genieten. Ook hier wordt de verschuldigde RSZ-bijdrage tot 0 herleid wanneer de doelgroepvermindering de werkgeversbijdragen aan de RSZ overschrijdt.

Tabel 7. Gemiddeld uitbetaald bedrag doelgroepvermindering per persoon in 2019. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

2019	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4
Laaggeschoolde jongeren	729	768	696	700
Middengeschoolde jongeren	726	743	684	689
Leerlingen	37	41	24	30
Zittende 55+'ers	631	644	643	678
Aangeworven 55+'ers	1.132	1.127	1.104	1.364
VOP	1.772	1.811	1.737	1.880

4.5 PERSOONSKENMERKEN

In de meeste doelgroepen maken mannen de meerderheid uit van de werknemers – of mogelijk zelfstandigen, in het geval van de VOP – met doelgroepvermindering. De uitzondering vormt de categorie van de middengeschoolde jongeren, waar het aandeel doelgroepverminderingen uitbetaald voor mannelijke en vrouwelijke werknemers ongeveer gelijk is.

Tabel 8. Procentuele verdeling van doelgroepverminderingen volgens geslacht in 2019. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens¹³

2019	2019Q1		2019Q2		2019Q3		2019Q4	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Laaggeschoolde jongeren	60,2%	39,8%	62,6%	35,7%	63,1%	36,9%	60,9%	39,1%
Middengeschoolde jongeren	51,6%	48,4%	53,2%	46,8%	52,3%	47,7%	49,3%	50,7%
Leerlingen	70,5%	29,5%	70,6%	29,4%	70,4%	29,6%	69,7%	30,3%
Zittende 55+'ers	58,8%	41,2%	58,6%	41,3%	59,0%	41,0%	59,0%	41,0%
Aangeworven 55+'ers	59,7%	40,3%	59,4%	40,6%	59,1%	40,9%	58,8%	41,2%
VOP ¹⁴	61,0%	39,0%	60,7%	39,3%	60,5%	39,5%	59,5%	40,5%

¹³ Lokale en provinciale besturen, die gebruik kunnen maken van de doelgroepvermindering voor laaggeschoolde en middengeschoolde jongeren, en leerlingen, rapporteerden t.e.m. 2019Q1 het geslacht van personen met doelgroepverminderingen niet aan de RSZ (DIBISS). In deze tabel zijn lokale en provinciale besturen niet opgenomen in de cijfers voor 2019Q1.

¹⁴ Voor een deel van de werknemers met arbeidshandicap bij lokale besturen, wordt de VOP manueel uitbetaald. Voor de manueel betaalde VOPs is geen informatie over geslacht van de werknemer beschikbaar, en deze zijn dus niet opgenomen in Tabel 8.

4.6 SECTORAAL

Uit Tabel 9 en Tabel 10 wordt duidelijk dat de doelgroepverminderingen in verschillende sectoren in verschillende mate worden gebruikt. Sectoren zoals de uitzendsector, de dienstenchequesector en de distributie lopen op kop in de relatieve aanwezigheid van doelgroepverminderingen bij jonge werknemers, met aandelen van respectievelijk 49,9%, 48,0% en 38,0%.

Sectorale verschillen verschijnen ook bij de data over de doelgroepverminderingen van 55-plussers. In veel sectoren bedraagt het aandeel 55-plussers met een doelgroepvermindering 60% of meer. De landbouw, gas- en elektriciteitssector, financiële sector en social profit zijn sectoren waar de tewerkstelling van oudere werknemers in beperkte mate financieel wordt ondersteund door een doelgroepvermindering. Op globaal vlak neemt het aandeel jonge werknemers ondersteund met een doelgroepvermindering toe tegenover 2017: in het tweede kwartaal van 2019 bedraagt dit 26,3%, tegenover 20,0% in het tweede kwartaal van 2017 (Jaarrapport Doelgroepenbeleid 2017). Het aandeel werknemers met doelgroepvermindering vermindert licht, van 43,5% naar 41,1%. Wanneer de doelgroepvermindering voor jongeren, ouderen en de VOP samen in overweging worden genomen, wordt de tewerkstelling van 9,8% van de werknemers financieel ondersteund met een doelgroepvermindering. Dit is een stijging van 0,8 procentpunt tegenover het tweede kwartaal van 2017 (Jaarrapport Doelgroepenbeleid 2017).

Tabel 9. Sectorale verdeling van de tewerkstelling en doelgroepverminderingen voor jongeren en ouderen in het Vlaams Gewest, 2^e kwartaal 2019. Bron: RSZ-gegevens¹⁵

2019Q2	Werknemers totaal	Jonge werknemers	Met doelgroepvermindering (- 25)		Werknemers 55+	Met doelgroepvermindering	
			Aantal	Aandeel		Aantal	Aandeel
Land-, tuin- en bosbouw, en zeevisserij	39.781	8.966	803	9,0%	4.462	1.885	42,2%
Voedingsindustrie	67.511	3.872	827	21,4%	11.730	7.882	67,2%
Kleding- en textielindustrie	33.461	1.453	440	30,3%	6.935	5.203	75,0%
Houtnijverheid	13.399	1.278	440	34,4%	2.509	2.010	80,1%
Papier- en kartonindustrie	8.595	349	83	23,8%	1.844	1.320	71,6%
Chemie en petroleum	90.119	3.610	435	12,0%	16.269	5.829	35,8%

¹⁵ Voor een aantal mensen kan de sector niet bepaald worden, waardoor de totalen kunnen verschillen van Tabel 5.

Steen- glasindustrie	9.322	420	47	11,2%	1.901	1.513	79,6%
Metaalindustrie	200.437	15.420	3.617	23,5%	32.676	21.651	66,3%
Gas en elektriciteit	8.548	163	8	4,9%	1.407	240	17,1%
Bouw	95.079	8.986	1.466	16,3%	14.929	10.713	71,8%
Distributie	151.573	18.503	7.028	38,0%	24.392	17.771	72,9%
Vervoer, transport en logistiek	136.982	7.339	2.185	29,8%	26.988	18.483	68,5%
Media, drukkerij- en uitgeverijsector	10.585	721	101	14,0%	1.393	1.033	74,2%
Financiële sector	44.033	1.164	75	6,4%	8.886	3.943	44,4%
Diensten aan ondernemingen en personen	88.243	8.132	1.726	21,2%	13.936	8.956	64,3%
Uitzendsector	118.818	31.794	15.851	49,9%	11.186	8.664	77,5%
Dienstenchequesector	81.141	3.910	1.877	48,0%	14.150	10.580	74,8%
Horeca, sport en ontspanning	76.640	15.053	3.504	23,3%	13.069	6.129	46,9%
Social Profit	328.416	21.128	3.857	18,3%	68.375	11.905	17,4%
Overheid/geen PC	475.224	20.909	2.389	11,4%	99.737	1.958	2,0% ¹⁶
Overige	319.485	17.644	3.332	18,9%	41.325	24.016	58,1%
Totaal	2.397.392	190.814	50.101	26,3%	418.099	171.684	41,1%

Tabel 10. Sectorale verdeling van de tewerkstelling en loonkostverminderingen (jongeren -25, 55+, VOP) in het Vlaams Gewest, 2^e kwartaal 2019. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

2019Q2	Werknemers totaal	Met loonkostvermindering			Totaal loonkostvermindering	
		Aantal	DGV Jongeren	DGV 55+'ers	VOP	Aantal
Land-, tuin- en bosbouw, zeevisserij	39.781	803	1.885	363	3.051	7,7%

¹⁶ De doelgroepvermindering voor 55-plussers vereist dat de werknemer aan de slag is of gaat in de privésector (zie Tabel 1).

Voedingsindustrie	67.511	827	7.882	330	9.039	13,4%
Kleding- en textielindustrie	33.461	440	5.203	195	5.838	17,4%
Houtnijverheid	13.399	440	2.010	222	2.672	19,9%
Papier- en kartonindustrie	8.595	83	1.320	32	1.435	16,7%
Chemie en petroleum	90.119	435	5.829	205	6.469	7,2%
Steen- en glasindustrie	9.322	47	1.513	39	1.599	17,2%
Metaalindustrie	200.437	3.617	21.651	1129	26.397	13,2%
Gas en elektriciteit	8.548	8	240	15	263	3,1%
Bouw	95.079	1.466	10.713	804	12.983	13,7%
Distributie	151.573	7.028	17.771	777	25.576	16,9%
Vervoer, transport en logistiek	136.982	2.185	18.483	383	21.051	15,4%
Media, drukkerij- en uitgeverijsector	10.585	101	1.033	82	1.216	11,5%
Financiële sector	44.033	75	3.943	181	4.199	9,5%
Diensten aan ondernemingen en personen	88.243	1.726	8.956	387	11.069	12,5%
Uitzendsector	118.818	15.851	8.664	1042	25.557	21,5%
Dienstenchequesector	81.141	1.887	10.580	477	12.944	16,0%
Horeca, sport en ontspanning	76.640	3.504	6.129	432	10.065	13,1%
Social Profit	328.416	3.857	11.905	2570	18.332	5,6%
Overheid/geen PC ¹⁷	475.224	2.389	1.958	1.601	5.948	1,3%
Overige	319.485	3.332	24.016	1326	28.674	9,0%
Totaal	2.397.392	50.101	171.684	12.592	234.377	9,8%

¹⁷ Dit cijfer is exclusief manueel uitbetaalde VOPs aan lokale besturen.

5 JAARLIJKSE EVOLUTIE 2017-2019

Het aantal voltijdsequivalenten van laaggeschoolde jongeren met doelgroepverminderingen neemt licht af in het tweede kwartaal van 2019 tegenover datzelfde kwartaal in 2018, net als het aantal hoofden. Het aantal doelgroepverminderingen bij middengeschoolden daalt ook, zowel in VTE als in aantal personen. De doelgroepvermindering voor ouderen groeit in VTE en in aantal hoofden in 2019, dit kan herleid worden naar het optrekken van hun loonplafond op 1 januari 2019. Een stuk van de grote toename in personen zal ook toe te wijzen zijn aan de vergrijzing. Tussen april-juni 2017 en april-juni 2018 noteren alle RSZ-doelgroepverminderingen een stijging in personen en VTE. De Vlaamse doelgroepverminderingen werden beschikbaar in 2016, en hebben een duurtijd tot 8 kwartalen. De maatregelen kwamen dus in 2018 op kruissnelheid, wat de grote procentuele stijging tussen 2017 en 2018 verklaart in Tabel 11-13. De VOP bestaat reeds langer. Het aantal personen met een VOP blijft vrij stabiel in de periode 2017-2019.

De totale uitgaven aan doelgroepverminderingen verlopen grotendeels in stijgende lijn tussen 2017 en 2019. De uitzondering vormen de doelgroepen van de middengeschoolden en de personen met arbeidshandicap, en de leerlingen. Bij de middengeschoolde jongeren daalt het totaal uitgekeerd bedrag aan doelgroepverminderingen met 2,2 miljoen euro tussen 2018 en 2019. Ook hier geldt dat de VOP ongeveer stabiel blijft tussen 2017 en 2019.

De gemiddelde bedragen per persoon kennen een gelijkaardig verloop: deze groeien hoofdzakelijk tussen 2017, 2018 en 2019. Opnieuw vormen de middengeschoolde jongeren, de VOP en de leerlingen de uitzondering in 2019. Opmerkelijk is de groei in het gemiddeld bedrag voor laaggeschoolde jongeren, aangeworven en zittende 55-plussers. Dit valt te verklaren door de hervormingen van het doelgroepenbeleid op 1 januari 2019. De doelgroepvermindering van zowel de laaggeschoolde jongeren en werkzoekende 55-plussers werd toen opgetrokken naar een volledige vrijstelling van de RSZ-bijdragen. Voor zittende 60-plussers anderzijds, werd de maximale vermindering verhoogd van 1.150 euro per kwartaal naar 1.500 euro per kwartaal.

Tabel 11. Evolutie van het aantal VTE met doelgroepvermindering. Bron: RSZ-gegevens¹⁸

VTE	2017Q2		2018Q2		2019Q2	
	Aantal	Aantal	Groei t.o.v. 2017	Aantal	Groei t.o.v. 2018	
Laaggeschoolde jongeren	8.007,7	11.554,8	+44,3%	10.928,0	-5,4%	
Middengeschoolde jongeren	20.906,1	31.428,7	+50,3%	29.397,3	-6,5%	
Leerlingen	1.043,8	1.365,0	+30,8%	1.381,9	+1,2%	
Zittende 55+'ers	107.521,3	114.645,8	+6,6%	127.705,9	+11,4%	
Aangeworven 55+'ers	2.110,8	3.762,4	+78,2%	4.325,0	+15,0%	

¹⁸ Voor de VOP zijn geen gegevens over VTE beschikbaar.

Tabel 12. Evolutie van het aantal personen met doelgroepvermindering. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

Personen	2017Q2	2018Q2		2019Q2	
	Aantal	Aantal	Groei (%)	Aantal	Groei (%)
Laaggeschoolde jongeren	12.942	17.392	+34,4%	16.623	-4,4%
Middengeschoolde jongeren	27.422	39.140	+42,7%	36.693	-6,3%
Leerlingen	1.366	1.752	+28,3%	1.697	-3,1%
Zittende 55+'ers	140.994	149.838	+6,3%	165.497	+10,5%
Aangeworven 55+'ers	3.189	5.728	+79,6%	6.317	+10,3%
Personen met arbeidshandicap	12.484	12.444	-0,3%	12.592	+1,2%

Tabel 13. Evolutie van het totale bedrag uitbetaalde doelgroepvermindering. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

Toegewezen bedragen	2017Q2	2018Q2		2019Q2	
	Aantal	Aantal	Groei (%)	Aantal	Groei (%)
Laaggeschoolde jongeren	7.835.177	11.562.444	+47,6%	12.762.011	+10,4%
Middengeschoolde jongeren	19.105.169	29.482.878	+54,3%	27.248.892	-7,6%
Leerlingen	60.246	78.715	+30,7%	69.698	-11,5%
Zittende 55+'ers	81.566.366	87.366.243	+7,1%	106.601.434	+22,0%
Aangeworven 55+'ers	2.362.157	4.255.239	+80,1%	7.117.486	+67,3%
Personen met arbeidshandicap	22.519.420	22.506.340	-0,1%	22.800.498	+1,3%

Tabel 14. Evolutie van het gemiddelde bedrag doelgroepvermindering per persoon. Bron: RSZ- en DWSE-gegevens

Gemiddeld bedrag/persoon	2017Q2	2018Q2		2019Q2	
	Aantal	Aantal	Groei (%)	Aantal	Groei (%)
Laaggeschoolde jongeren	605	665	+9,8%	768	+15,4%
Middengeschoolde jongeren	697	753	+8,1%	743	-1,4%
Leerlingen	44	45	+1,9%	41	-8,7%
Zittende 55+'ers	579	583	+0,8%	644	+10,5%
Aangeworven 55+'ers	741	743	+0,3%	1.127	+51,7%
Personen met arbeidshandicap	1.804	1.809	+0,3%	1.811	+0,1%

6 BRONNEN

Beleidsnota 2019-2024 Werk en Sociale Economie (2019). Ingediend door viceminister-president Hilde Crevits, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw. Beschikbaar op <https://www.vlaanderen.be/beleidsnotas-van-de-vlaamse-regering-2019-2024>.

De Smet, R., Penders, I., Sourbron, M., Vansteenkiste, S., Boey, R., Van Langenhove, H., & Van Onacker, E. (2020). Trendrapport 2020: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt (Werk.Rapport 2020 nr. 4). Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.

Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken. *Groenboek zesde staatshervorming. Deel 4. Arbeidsmarktbeleid* (2013). Beschikbaar op <https://www.vlaanderen.be/publicaties/groenboek-zesde-staatshervorming>.

Departement Werk en Sociale Economie (2018). Vlaams Doelgroepenbeleid: Jaarrapport 2017. Beschikbaar op <https://www.vlaanderen.be/publicaties/jaarrapport-vlaams-doelgroepenbeleid>.

Desiere, S., Cabus, S., & Cockx, B. (2020). Evaluatie van het Vlaamse Doelgroepenbeleid. HIVA – KU Leuven, uitgegeven door Departement Werk en Sociale Economie. Beschikbaar op <https://www.vlaanderen.be/publicaties/evaluatie-van-het-vlaamse-doelgroepenbeleid>.

Colofon

Samenstelling

Vlaamse overheid
Departement Werk en Sociale Economie
Koning Albert II-laan 35 bus 20
1030 Brussel
02 553 42 56
departement.wse@vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/departement-wse

Verantwoordelijke uitgever

Dirk Vanderpoorten
Secretaris-generaal

Uitgave

juni 2021

